

heid: God wederstaat en zal wederstaan den hoovaardige, zoowel een land in het gemeen als een mensch in het bijzonder. Nederland in het gemeen, en dat is onze landzonde, meent zijn nest in de hoogte te stellen; elk inwoner, zoowel de geringste ambachtsman als de grootste, steigert met zijne levenswijze naar boven tot aan den hemel, hij brengt het zoo hoog hij kan; hoe blijkt dat niet in de prachtige huishouding, kleedingen, maaltijden en 'in dienstboden. De vijanden behoeven nu niet bang te zijn voor de biddagen en voor de nederigheid van de inwoners van ons land. Het is waar, vrienden! de groote duurte heeft de zatheid van ons land nog niet weggenomen, maar al waren wij tot aan den hemel gesteigerd, God zal elk wel naar beneden krijgen. O! geen mensch of volk, met al zijne sterkten, zal het tegen den Almachtige uithouden; wie heeft zich ooit tegen God verhard en vrede gehad?

4. Staan wij schuldig aan het bedriegelijk waarnemen van den godsdienst. Wie zal zeggen, hoe zeer weinig' het getal der menschen is, die in hun hart of gedachten hebben, eer zij naar de openbare godsdiensten gaan en onder dezelve, die naar God opzien en zuchten om den Geest onder het Woord, om de woorden, die zij hooren tot doen te brengen, ten einde de woorden der waarheid waarheid mochten worden in het hart. Integendeel zoekt elk op zijn best zijn verstand maar te vullen, en zoo is er eene buitengewone lekkerheid in het hooren; ja, het is geheel wat zeldzaams, als een leeraar in alles eens recht gehandeld heeft; gewoonlijk is er wel iets goed in de predikatie geweest, maar daar zijn zooveel maren tegenover. Vrienden! in zulke zielen zal het Woord niet veel wonderwerken doen; en daarbij, o! wat gaat menigeen niet ter kerk, om zijne dregoden in zijn hart op te zetten, en dat voor het aangezicht des Heeren!

5. Staan wij algemeen schuldig aan ongodsdienstigheid, aan het verwaarloozen van de genademiddelen. O! hadden de verdoemden in de hel nog zulke middelen, als nu eene menigte worden verwaarloosd, wat zou het hun groot zijn! Ook aan het nalaten van de eenzame afzonderingen. Vrienden! daar wordt niet veel gebeden, laat elk maar naar binnen keeren, veel minder wordt er recht gebeden, alle beweging maken met woorden is geen bidden; bidden is een werk van verloochening. Ook aan verzuim van huisgodsdiensten, met zijne huisgenooten zich eens of tweemaal daags aan den Heere aan te bieden; menigeen weet niet wat het is, en de man is een zoogenaamd lidmaat. Ook aan het opbrengen van zijne arme kinderen, in plaats van voor God, eeniglijk voor de wereld. Ja, menigeen wil dat zijne kinderen God en de wereld te zamen dienen; en dat nog hooger gaat, als de vrije genade eens op een kind uit de menigte valt, zoodat hetzelfde met het hart naar gedurig bidden, lezen, genademiddelen, afzonderingen trekt, zulk een kind kan het bij zijne natuurlijke vrienden of anderen niet houden noch stellen. O! het is immers of er eene vervolging in dat huis plaats heeft, en gij vader of moeder zijt die man of vrouw, die voor God en de gemeente beloofd hebt bij den

doop, dat dit kind, als het jaren kreeg, de wereld zou verlaten, zijne oude natuur dooden en in een nieuw godzalig leven zou wandelen, en dat gij het in die dingen zoudt onderwijzen en helpen onderwijzen. O! gij zijt zulk een leugenaar en valschaard voor God, en gij praat dat die geveinsden zijn, die aan den Heere woord wenschen te houden. O ! kondet gij uzelf zien!

6. Eindelijk staan wij algemeen schuldig aan het rusten op valsche gronden, zooals blijken zal uit het vervolg van dezen tekst. O! elk onbekeerd mensch heeft en behoud zijne liefde voor zijne eigene gerechtigheid en voor zijne eigene kracht, al heeft hij ze niet; daarbij wordt hij moedeloos, omdat hij geen andere dan eigene kracht kent, hij bemint zijn eigen doen en zijne hoop daaruit op zaligheid. Ja, wat is het hangen in de tweede' oorzaken en in de middelen niet algemeen ! Bijna ieder mensch vlucht in zijne ongelegenheden eerst naar de middelen en niet in den Geest naar den Heere. En wat is Nederlands steun? Immers meest wagenen en paarden, om hulp af te trekken naar Egypte, zijne grenzen, zijne sterkten en zijne voornemens om nog meer te maken; wij kennen den Heere niet in onze wegen en dat zoeken wij niet, al wordt het nog zoo donker. O! wat is dat een stand, als de algemeene zorgeloosheid, waaruit vrede zonder gevaar geroepen wordt, de steun van zijne hoop wordt! Is het nu niet waar, dat wij in het bijzonder, en Nederlands inwoners in het gemeen, hoorders en niet daders van Jezus' woorden zijn?

D. Vrienden! wat hebben wij daarop nu te wachten, gelijk in het vervolg blijken zal, anders dan de vernietiging en de instorting van Nederlands huis, ja, van het huis van elk onverzoend mensch, eene geheele verbreking, dat God het licht zal wegnemen van den kandelaar, zooals men gewoonlijk doet; men neemt eene kaars of een licht weg, als het tevergeefs brandt en er niet bij gewerkt wordt, O! wij hebben wel te wachten de uitgieting der fiolen van Gods gramschap; opkomt en overmacht der sprinkhanen, die gelijk paarden ten oorlog bereid zijn, Openb. 9 : 3-12, en wie zal zeggen wat daar bij; het eene wee niet weg of het andere voor de deur. Nadrukkelijk lezen wij, Openb. 14: 15, dat er een engel kwam uit den tempel, roepende met eene groote stem tot dengenen, die op de wolken zat: Zend uwen sikkle en maait, want de ure om te maaien is nu gekomen, dewijl de oogst der aarde is rijp geworden.

E. Eindelijk, vrienden ! wat nu nog te doen, de zaken staande zooals ze staan? O, ja! daar staat het nu, en waarschijnlijk zullen de zonden en het niet doen van Jezus' woorden het ons nu doen, als het zoo blijft. Gods beste volk moet het thans zoo laten, voorziende zeer donkere wolken, en vol vreeze, dat Nederlands volk nog eens zal worden een arm verlaten volk en ten doel zal worden gesteld voor de pijlen van Gods gramschap; echter nog in eenige hoop, dat het oordeel nog eens zal wederkeeren tot de gerechtigheid, Ps. 94: 15, en is de Heere niet rechtvaardig?

a. Tot bemoediging en besturing moet ik nog iets zeggen tot hen,

die eenigen lust tot doen hebben en om nog eenige handen aan het werk te slaan.

1. Vooraf zeg ik in het gemeen, dat het niet te laat is. O! waarom zou God zoo lang wachten om genadig te zijn, als het te ver gekomen was en de Heere **geene** genade wilde geven? Immers is gewoonlijk geen mensch noch een volk te ver van God, om tot Hem bekeerd te worden; hoe verder af hoe noodzakelijker. Het is doodelijk **gevaarlijk** op de genade te zondigen, maar voor die wederom keeren wil, hoort dat woord van Rom. 5: 20, Daar de zonden veel zijn, wil de Heere zijne genade nog meerder, ja, overvloediger maken. Derhalve:

a. Elk, zooals **gij zijt**, met uwe liefde ten kwade, met schulden, met verouderde zonden, met banden, met blindheid, met onmacht, met **vijandschap**, ongevoeligheid en 'verharding des 'harten, op uwe knieën aan de voeten van den Heere Jezus. Zietdaar, Heere! daar is er **zulkeen**, die het gestel, zooals het is, voor U brengt, om er eene hand van U aan te leggen en om van U geleerd te worden, **U** te billijken en te heiligen, **zoodat** ik een welgevallen mocht krijgen in de straffen mijner ongerechtigheid, Lev. 26: 41, en ik meer over de zonde dan over de plagen aan het klagen mocht raken; ja, om van U geleerd te worden, met dat alles tot U te komen en den zoom van uw kleed aan te raken. Het is alles in Jezus' hand, Matth. 11: 27, en derhalve, van Hem alleen moet uw heil komen.

b. Kunt **gij** met dit werk **zoo** niet voort, want het is waarlijk zwaar. O! mocht **gij**, dan nog een voorrecht zien, in met een hard **hart** aan Jezus' voeten te **blijven** liggen klagen en **billijken**. O! wie weet, wat u daar ontmoet en hoe haast de Geest in de raderen komen en **gij** wegsmelten zoudt in uwe **onwaardigheid**, en den weg van **vrije** genade en van verzoening met God in Christus vinden zoudt! O, onder **hartelijke** belijdenis, uitbreiding en verzwaring van zijne zonden voor God, openbaart Jezus Zich weleens aan de ziel, zoodat Hij zegt: zie, **hier** ben Ik; Ik wil uwen dood niet, Ik zal mijne hand aan u slaan, **gij zijt** zoonls **gij zijt**; al **zijn** uwe **zonden** nog zoo groot, in mijne verdiensten, gerechtigheden en sterkten is eene eeuwigheid om u te behouden. O! wat heerlijke omwending is dit; wel, mensch! **gij** zoudt uit gevoel van Jezus' liefde en van onwaardigheid, en in uiterste verwondering en aanbidding met Johannes, Openb. 1': 17, als dood vallen aan Jezus' voeten. O! beproeft toch dien weg eens.

2. Moet ik nog in het bijzonder zeggen, dat zeer geschikt tot dit einde is de weg van vasten en bidden. Hiervan zal ik nu niet spreken; vóór dezen heb ik daaromtrent wel eenige dingen aan de hand gegeven tot besturing; alleenlijk wil ik maar eene zaak of twee tot rechte bevatt_{ing} van het werk 'mededeelen.

a. Eigenlijk is de vastendag de tijd niet om eens uit de middelen te blijven, om zich dan in het eenzame te onderzoeken, zooals de meeste vromen zelfs **meen**; neen, het is toch de dag van opkomst, om zich met al de inwoners des lands openbaar te voegen, om die dingen, die **hij** in de voorbereiding gezien en betreurd heeft, onder

de openbare gebeden op te brengen, en dus met al Gods volk samen te stemmen; ook om onder het openbare spreken uit te zien naar een goddelijk antwoord, wat de Geest tot de gemeente zegt, en om dus onder alle instellingen op den Heere, vereenigd met Gods volk, te wachten. Ziet dit maar in al de verbodsdagen ten tijde van Ezra en Nehemia, zij waren den ganschen dag in het openbaar bezig.

b. Dus kan dit werk op dien dag niet verricht worden, tenzij, men te voren voorbereid is door de leiding van den Geest der genade en der gebeden. Het zoeven genoemde voorbereidingswerk voor zichzelf, en het betreuren van 's

zooien uw hart bereid is, uit, J o b 1 1 3 .
c. Eindelijk is dan het allervoornaamste werk en waarop de groote
partij, biddags-

gezichten. Heere en bij zijn harpen bij de h i j v a
zijnen eigenen deerlijken toestand e n 'land
ènens het zulk
met a l Gods
landn geest te mogen staan en werken, ten einde men het

eehent dit biddag houden van

tijd!

b. Nog een woord tot Gods bijzonder, die lust hebben
om bij den Heere te blijven.

1. Het zal u een zwaar werk vreeze, bij z
merkelijkkeuren zullen, en onder een

zijt, zoo gij
tijdn berouw hebben, dat gij in dezen

uwelhand gehad hebt; en daarom, b o c h a a n .
2. L e e s t e e n s , P s . (GodsGods daar o
vreeselijken dd Heere hun n a n t w o o r d d e i n g e -
r e c h t i g h e i d

a. D zij
daden niet; haast U, laat uwe barmhartigheden ons overkomen. Zij

Gods ar aan met hunne krachteloosheid,

b.
toonen,

aandrang was : God zou het zijns
 naams; zij hadden het toch zoozeer verdorven en waren het toch on-
 waardig, O ! mochten wii ook zoo uit de lagete opkomen!

3. Eindelijk en ten laatste, kinderen van God! gevoel van onge-
 schiktheid, van onmacht, van de kracht van Jezus' woorden, Joh.
 15 : 5, Zonder Mij kunt gij niets doen, kan u alleen bekwamen en in
 staat stellen tot 'dit groote werk, om nu volgens Joël 2 : 17, als gees-
 telijke Priester tusschen te treden, om nu aan het bidden te geraken.
 O! dat de oordeelen Gods mochten zijn om te wannen en te zuiveren,
 en geene versmadende oordeelen om 'uit te roeien! Zoekt ook Jezus'
 voorbeeldig en borgtochtelijk vasten in het oog te houden, om met
 uw ellendig vasten door geloof bij Hem te schuilen en om met uwe
 daden ook op Hem als uwen Borg te zien. O! vrienden! van dat
 voorbeeld gaat kracht uit, door zien op Hem, en volgens Ps. 29 : 11,
 zal de Heere zijn volk sterkte geven, de Heere zal zijn volk zegenen
 met vrede. Amen, het zij zoo!

HET GROOTE VERSCHIL TUSSCHEN **EENEN** WIJZEN EN DWAZEN BOUWER, IN HET STUK VAN ZALIGHEID.

OF

Eene verhandeling op eenen Biddag.

.... dien zal Ik vergelijken bij een voorzichtig man, die zijn huis op eene steenrots gebouwd heeft. En er is slagregen **neder**gevallen, en de waterstroomen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zijn tegen hetzelfde huis aangevallen, en het is niet gevallen, want het was op de steenrots gegrond. die zal bij **eenen** dwazen man vergeleken worden, die zijn huis **op** het zand gebouwd heeft ; en de slagregen is nedergevallen, en de waterstroomen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zijn tegen hetzelfde huis aangeslagen, en het is gevallen, en zijn val was groot.

MATTH. 7 : 24b, 25, 26b, 27.

OVER den samenhang zagen wij in de vorige verhandeling; de tweeërlei soort van menschen tegenover elkander gesteld, die de woorden des **Heeren** hoorende, of dezelve niet, of dezelve immers wel deden, hebben **wij** uit vs. 24a en 26a beschouwd, zoodat nu volgt de tweeërlei getuigenis van Christus, wegens die tweeërlei soort van menschen en hun verschillend werk, en wegens den laatsten zeer verscheiden uitslag hunner zaken, naar eene **zeer** gepaste gelijkenis voorgesteld, vs. 24b, 25, 26b, 27, daarin slaan **wij** het oog:

A. Op den letter van de gelijkenis met een woord, mitsgaders haren **geestelij**ken zin.

B. **Op** de aanmoedigende en waarschuwende getuigenis van Christus **zelve**n, volgens deze gelijkenis overgebracht.

C. Op eenige omstandigheden, rakende Jezus' **wijze** van voorstelling.

A. Belangende het eerste, daarin slaan **wij**, egde:

a. Vooraf' eenige dingen, namelijk, het is **zoo**, dat de **Heere** Jezus in zijne omwandeling **op** aarde, **veel** sprak en leerde door gelijkenissen, volgens Mark. 4 : 2. Ook lezen **wij**, Matth. 13 : 34, dat de Heere **zonder gelijkenissen** niet sprak ; en de **oogmerken** des' **Heeren** waren hoog, het was, opdat de eene licht langs dien weg in **zijn** hart zou krijgen, en **opdat** de andere zich daaraan **stooten** en er over vallen zou ten **verderve**; of opdat de kinderen des koninkrijks het vatten, en anderen daardoor verhard zouden worden. In dit opzicht is Christus ook een

steen des aanstoots en eene rots der ergernis, volgens Jes. 8 : 14; dit had bij de profeten al plaats, vandaar dat spreekwoord al ten tijde van Ezechiël, Ezech. 20 : 49, Is hij niet een verdichter van gelijkenissen? hetwelk die man Gods aan den Heere klaagde. Hij zegt: Ach Heere, Heere! dat zeggen zij van mij; en daarom, o, vrienden! laten 's Heeren Jezus' woorden, ook bij gelijkenissen gesproken, toch tot ons ingaan.

b. De gelijkenis zelve, mitsgaders haren geestelijken zin, zien wij kortelijk, of de overbrenging dezer gelgkenis is Jezus' oogmerk; hierin staat ons te letten:

1. Op de gelijkenis; dezelve is ontleend aan twee bouwmeesters, die elk op hunne wijze een huis bouwen of optimmeren.

a. Den eenen noemt de Heere Jezus een voorzichtig man of bouwmeester, namelijk, een wijs, bedachtzaam en vooruitziend werker; de reden is:

†. Omdat hij zijn huis (zulk een gewicht) op geen en grond nederzette, maar omdat Hij, volgens Lnk. 6 : 48, groef en verdiepte, ten einde hij dat fundament van dat huis op eene steenrots, of (naar de kracht des woords) op eenen vasten grond mocht leggen, volgens het laatste gedeelte van vs. 24.

††. Ook omdat dus zijn huis bestand was tegen, en verduren kon de tegenheden en aanstooten, door de oordeelen Gods over de aarde veroorzaakt, zooals dezelve doorgaans met trappen komen; gelijk de slagregens van boven, somtijds gepaard met het openen van de sluizen der afgronden beneden, de watervloeden op aarde veroorzaken, en daarbij komen de winden uit Gods schatkamers van rondom, die veroorzaken wederom de zware golven en aanslagen tegen alle vastigheden, zoodat er niets bestand is, of het moet een goed fundament hebben. Dus was het gelegen met dit huis, Luk. 6 : 48, zoo kwam de hooge vloed en de waterstroom sloeg tegen dat huis aan, en kon het niet bewegen, want het fundament was gegrond op de steenrots, gevolgelyk is de bouwmeester terecht genoemd een voorzichtig, een wijs, een bedachtzaam, een vooruitziend man, vs. 25.

b. De Heere Jezus noemt den anderen eenen dwaazen man, of een ver dwaasden, onkundigen, lossen bouwmeester, die niet vooruitziet; de reden hiervan is:

†. Omdat hij zijn huis (zulk een gewicht) zoo onvoorzichtig, los en dwaas bouwde en het waagde op eenen zandgrond, of zooals Lukas zegt, hfdst. 16 : 49, op de aarde zonder fundament, zonder dat hij groef en verdiepte, om eerst de steenrots of den vasten grond te zoeken en te vinden; volgens het laatste gedeelte van vs. 26.

††. Omdat dus zijn huis niet bestand was tegen, noch verduren kon de tegenheden en aanslagen, door de oordeelen Gods over de aarde veroorzaakt, de slagregens kwamen van boven, daarvan, gelijk ook van het openen van de sluizen der afgronden, kwamen de waterstroomen van beneden, hierbij kwamen de winden uit Gods schatkamers van rondom, welke de waterstroomen of golven aansloegen

tegen dat huis, en het is gevallen, of zooals **Lukas** zegt, hfdst. 6 : 49, het viel terstond, het kon niet bestaan, en zijn val was groot of vreeslijk en allerverschrikkelijkst, bijzonder vermits **hij** met zijn huis of gebouw omkwam, zooals men leest van de kinderen van Job, hfdst. 1: 19; gevolgelijk is de bouwmeester terecht genoemd een dwaas man, of een los, onvoorzichtig, onkundig en verdwaasd bouwmeester, volgens vs. 27.

2. Wat nu aangaat den geestelijken zin dezer gelijkenis, of de overbrenging dezer gelijkenis in Jezus' oogmerk:

a. De tweeërlei bouwlieden, een voorzichtige of een dwaze, dat **zijn** alle Adamskinderen, (niemand uitgezonderd) elk is toch eene oorzaak van zijne daden; zoodat ieder mensch in het werk is, **hij** werkt en bouwt, doch ieder op zijne wijze.

b. Het huis of het gebouw van elk, dat is zijne zaligheid of **eigenlijk** zijne hoop op de zaligheid ; o! daar is niemand zonder huis, **waarin hij** rust, elk heeft toch eene hoop.

c. Het bouwen of optimmeren van dat huis, dat is het verwachten zelf, of het scheppen van die hoop; ieders werk is toch, **hij** scheidt hoop, of **hij** werkt daarom, ten minste **hij** zoekt hoop te scheppen.

d. De steenrots en het zand, dat **zijn** de zeer verscheidene gronden, waarop de een en de andere zijne hoop en verwachting op zaligheid **neêrzet**; **hetzij** op de steenrots Christus, door een waarachtig, levendig geloof aangenomen tot de eenige werkende oorzaak en ondersteuner van zijne hoop, **hetzij** op het zand, namelijk, op **eenen** lossen grond, op iets, dat Christus niet is, als: op uitwendig **hooren**, op belijdenis, op doop, op avondmaal gaan, op licht, gaven, talenten, soorten van veranderingen, uitwendige deugdsbetrachtingen en wat dies meer **zij**; zooals die zandgronden onnoemelijk vele zijn, in tegenstelling van den rotssteen Christus, welke maar een gewisse grond is.

e. Doet daarbij hetgeen **Lukas** heeft, hfdst. 6 : 48, het graven en verdiepen; dat drukt uit de werkzaamheden van eene ziel, om de steenrots, om het fundament, of om **eenen** vasten grond te zoeken, namelijk, het waarachtige **vernederings-** en **verootmoedigingswerk**, het bukken en vallen onder den **hoogen** God in zijne schuld en **vloek-**waardigheid, het werk van waarachtige ontdekking tot aan het fundament toe, de volle overtuiging van in zichzelf verloren te zijn, ja, het rechtvaardigen en vrij verklaren van God in zijn hart; in welken weg van verdiepen of indalen in den vuilen modder, Christus als de steenrots, als het eenige fundament, ja, als de eeuwige onwrikbare vastigheid, zichzelf aan de ziel openbaart en vinden laat; zoodat zij met volle rust, volkomene verlaten en aanbetrooving, hun huis, hunne hoop op zaligheid hier en op volle zaligheid en heerlijkheid hierna, **neêr** laten zakken.

f. De plasregen, waterstroom en winden zijn alle soorten van beproevingen van ieders werk, als uitvloeisels van **Gods** rechtvaardigheid en waarheid. Plasregen zijn als oordeelen **Gods** van boven, die onmiddellijk komen ; waterstroom en winden zijn als oordeelen **Gods** van

beneden, die middellijk komen; de winden zijn als oordeelen Gods van rondom, die den benauwendenden, ja, den verwoestenden aandrang maken, die de kracht aan de andere oordeelen bijzetten, zoodat er niets voor bestaan kan, maar dat ieders moed en hart ontzinken en bezwijken doet. O! als God de fiolen zijner gramschap over de aarde eens uitgiet, wie zal bestaan als Hij verschijnt?

g. Het neervallen van de plasregens, het komen van de waterstromen en het aanslaan der winden, of der golven door de winden op en tegen de huizen, drukt uit, dat er eens een tijd van beproeving van elks werk zal komen en dat zulks een benauwde tijd zal zijn voor elk, wiens werk de proef niet zal kunnen doorstaan, elks hoop op zaligheid zal eens van rondom op de proef komen, elks verwachting op den hemel zal eens aanstoot lijden.

h. Eindelijk, het gevolg of de laatste uitslag, namelijk, dat des eenen huis' zal blijven staan en dat des anderen huis vallen. ja, terstond vallen zal, en dat zijn val groot zal zijn, is te zeggen:

†. Dat de een, in eenen tijd van beproeving hier, of in het uur des doods en in het groote oordeel, voelen zal, dat Christus de grond van zijne hoop op zaligheid is, zoodat hij onwrikbaar alles zal kunnen verduren, ja, dat niets tegen hem zal vermogen, hij zal met en op Christus voor de hooge vierschaar staan.

††. Dat de anderen, in eenenzelfden tijd van beproeving hier, of ook in het uur des doods, als hij eene eeuwige donkerheid voor zich ziet, daar hij in moet en voornamelijk ook in het groote oordeel, in zijne kracht gevoelen zal, dat de grond van zijne hoop niet deugt, hetwelk hij in zijnen tijd nooit heeft kunnen gelooven; dat hetgeen hij heeft, niet behoudt, niet bestaat, dat zijne hoop op zaligheid hem ontzinkt, ja, dat zijne sterke verwachting, zijne allersterkste hoop nu vergaat en niet anders is dan een spinnekops gebouw, dat met eene vaag weg is. O! de val van dat huis zal zekerlijk groot zijn; dat is, zoo iemands vallen, zijn zinken naar beneden, of het verstoken worden van alle hoop op zaligheid, waaraan hij tevoren niet twijfelde, zal schrikkelijk, vreeselijk, ja, doodelijk zijn.

B. Belangende de aanmoedigende en waarschuwendende getuigenis van Christus zelf, volgens deze gelkenis overgebracht, daarin slaan wij gade:

a. Christus' aanmoedigende getuigenis wegens dien man, die zijne woorden hoort en dezelve doet; namelijk:

1. Jezus getuigt van hem: dat hij is een voorzichtig man.

a. Versta door een voorzichtig man, een bekeerde tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen, Luk. 1: 17, of ook een rechte wijze, gelijk dit woord met voorzichtigheid verwisseld wordt, Ef. 5: 15, ook een omzigtige, die rondom ziet, of een bedachtzame; zooals de' bedachtzaamheid aan de wijsheid of voorzichtigheid vast is, Spr. 2: 10, 11, en daarbij ook een vooruitziende of kloekzinnige, die voorwaarts het kwaad ziet en zich verbergt, volgens Spr. 27: 12. Dat nu een, die Jezus' woorden doet, een voorzichtig man is, getuigt Jakobus, Jak. 3: 13, en David, Ps. 119: 100.

b.

†. Vooraf moet men weten:

*. Dat niemand met deze deugd van voo komt; elk wordt een onwijze, geboren. Wij 58: 4, dat zij dolen van 's moeders buik af, beschrijft hij in de wereld nadruk-t, z kelijk, Rom. 3: 10-18, zoodat er geen dwazer dan een natuurlijk mensch.

** Moet men vooraf weten, dat een mensch zeer schrander en voorzichtig kan worden in allerlei burgerlijke zaken, gelijk een Achitofel, die als een orakel Gods was van zijnen tijd, en gelijk men leest van dien stadhouder, Sergius Paulus, Hand. 13: 7, dat hij zelfs voor zijne bekeering een verstandig man was; maar dit zijn gemeene gaven tot dat werk, en zulks maakt niemand voor eeuwig gelukkig, hoe hoog dit ook ga. De verstandigste en voorzichtigste kan hier de grootste vijand van het werk Gods en de alleronvoorzichtigste man zijn, betrekkelijk het eeuwig bestaan van zijne ziel.

***. Nog moet men vooraf weten, dat een mensch veel bevattingen kan krijgen van de ware wijsheid en voorzichtigheid, en echter geen voorzichtig en wijs man zijn in de beoefening voor zichzelf, volgens 1 Cor. 12 en 13, hij kan een leeraar zijn van die dingen aan anderen, een apostel gelijk Judas, en echter voor God een dwaas man.

****. Eindelijk moet men vooraf weten en onderscheid maken, dat iemand groote gaven hierin hebben kan en geene genade, gelijk ook weinig genade en kleine kracht. Zoo kan iemand voor een groot man gehouden worden en ware genade, de ware voorzichtigheid, missen. Men leest Mark. 12: 34, van een man, die zeer verstandig antwoordde, en Jezus zeide: gij zijt niet ver van het koninkrijk Gods; hij was er niet in, en dus kan iemand ook een klein beginsel van genade hebben en aan groote onvoorzichtigheden en dwaasheden onderworpen zijn, en veel op hebben met de natuurlijke en wereldsche wijsheid, en zeer opgeblazen zijn. Ik zal haast komen, zegt Paulus, 1 Cor. 4: 19, tot u, zoo de Heere wil, en dan zal ik verstaan, niet de woorden dergenen, die opgeblazen zijn, maar de kracht. Mozes had groote genade en kleine gaven, Aäron had veel gaven en zooveel kracht van genade niet, daarom ziet gij hem, Ex. 32, zoo onvoorzichtig handelen; dit blijkt ook in Apollos, die van Aquila en Priscilla alleen genomen werd, en de weg Gods werd hem bescheidenlijker uitgelegd. O! die altijd met hunne gaven voort kunnen, dat is zeer bekommerlijk, het is de voorzichtigste man niet; goed werk, ja, Gods werk is aan veel bestrijdingen onderworpen.

††. Derhalve is dan een voorzichtig man:

* Een uitverkorene, een geroepene, een geloovige, een bekeerde tot dien nauwen en teederen weg, waarop men, volgens Ef. 5: 15, zoo voorzichtig te wandelen heeft, en met dien kommer voor afwij-

ken, en waarop men **eenen** leidsman aan zijne hand vast noodig heeft ; en dit **zijn** maar weinigen.

******. Een, die van God geleerd is, volgens Jes. 54 : 13, heeft boven natuur- en gemeen licht nog wat ontvangen, namelijk, **zulkeen** wegen de dingen van een eeuwig belang het zwaarste, hij heeft ontdekking van de gedurige gevaren van zijne ziel en van zijne onmacht, en heeft, volgens Joh. 6: 45, van den Vader gehoord en geleerd, zooals **hij** is, te komen tot Christus, om daar gedurige voorzichtigheid te **leeren** en daar bewaard te worden.

*******. Een omzichtige en vooruitziende. Salomo zegt, Pred. 2 : 14, dat hij de oogen in zijn voorhoofd draagt, om gedurig vooruit te zien en steeds in heilige bekommering te wandelen, ja, steeds omziende uit **vreeze** voor de kracht van hoogmoed, zondige eigenheid, onverloochendheid van binnen, en voor de verzoeken van eene booze wereld, rijkdommen, van den vorst der duisternis, en voor de listen zijner werktuigen naar buiten.

********. Een nederige en **tegelijk** een kloekmoedige; hij is klein en tegelijk slaat hij er door, **gelijk** David, Ps. 131: 1. Hij beeft voor **Gods** Woord, **hij** vreest voor zijn hoogmoedig, boos en **vijandig** verstand, hij durft op zijne eigene' bevattingen zoo niet aangaan of iets aannemen, al komt het nog zoo sierlijk voor; hij vreest te missen in 's Heeren zin in het Woord en dus is hij een nederige, die gedurig Gods licht en hulp inroept. En dat zweeft hem alleen in zijn oordeel niet, maar tegelijk is **hij** ook een kloekmoedige, **hij** volgt de menigte niet na, het aardsche en zichtbare veracht hij te eenenmaal, Hoogl. 8 : 7. Daniël kon zich niet vergenoegen met groote geschenken; **hij** zeide tot den koning: houd **dat** voor u, Dan. 5 : 17, zoodat **hij** regelrecht zijnen rug naar de wereld zet, hij laat de wereld praten en **wijkt** daarvan af. Die **afwijkt**, houdt zijnen **gezetten** loop.

*********. Een vertrouwende in het duister, en dus is hij niet **schielijk**, als **hij** maar verwaardigd mag worden dat **hij** des Heeren weg mag houden, al is het donker, volgens Ps. 112 : 7, zoo is **zijn** hart vast betrouwende op den Heere en is stil onderworpen onder de wegen des Heeren. Daarom is hij ook zachtmoedig en vreedzaam, kunnende ongelijk verdragen en willende zichzelf niet wreken; ook voorzichtig in **zijn** spreken, wachtende zich voor de veelheid der woorden, gelijk een wijze, die tijd en wijze weet, en die steeds naar boven opziet, om van den Heere in **zijn** spreken geleid en bestuurd te mogen worden.

*********. Eindelijk, ook een ernstige bidder. O! gevoel van gevaren en onmacht doet wel roepen, door den sleutel des gebeds zoekt **hij** steeds de deur en den toegang met al zijne **vreezen**, **nooden** en **bekommelingen** voor bedrog, bij den Heere open te houden, gelijk dit de beoefening der heiligen was, als van Mozes, Samuël en anderen, die terecht **wijzen** en voorzichtigen waren.

2. De Heere Jezus geeft gewichtige redenen van dit **zijn** getuigenis, deze redenen **zijn** genomen:

a. Van het goede werk dat **hij** maakt: de Heere **zijn** g t , huis op eene steenrots gebouwd heeft; hierin merken **wij**
 †.de at de Heere door dit bouwen op v e r s t a a t e n
 wanneer een mensch daarop al bouwt.

*. **Wij** verstaan door het bouwen op de steenrots, dat men, recht ontdekt en afgebracht zijnde van alle gronden buiten Christus, zijne zaligheid of hoop op dezelve door de leiding en hulp des Ueestes, eeniglijk op Christus grondt, zichzelf en in zijne ziel geopenbaard hebbende tegen **zijne** zonde, als die steen, die uiterste hoeksteen, 1 Petr. 2 : 6, dat fundament, dat de Vader gelegd heeft, buiten hetwelk niemand een ander fundament leggen kan. 1 Cor. 3 : 11. zonder beschaarud te worden. O! **hij** is toch die eenige naam onder den ganschen hemel, waardoor een mensch moet zalig worden, Hand. 4 : 12.

** . Ziet tot onderscheiding van eene zaak van zulk een uiterst gewicht, hoe het toegaat als eene ziel het huis **zijner** zaligheid op Christus bouwt; elk moet dit bij bevinding kennen, zal **hij** Gods aangezicht ooit in gerechtigheid aanschouwen.

§. Die een huis tot **zijne** veiligheid zal. bouwen. raakt eerst tot stilstaan., overrekenet de kosten, en neemt dan een' besluit. volgens Luk. 14 : 28—30. Dus ook in **het geestelijke**; als iemand ziet' dat **zijn** huis, zijne hoop op zaligheid, geen grond of fundament heeft, die wordt daar stil en staande bij gehouden, die wateren wassen, zijne gevaren worden dagelijks **groter**, zoodat hij een besluit neemt, daar kome van wat er ook' van kome, dat werk *moet er mede door. Hoe schoon tot hiertoe al **zijn** eigen werk hem ook behaagd heeft, hier ziet hij wat waarvan **hij** niet terug kan zien, volgens Jes. 32 : 3, en wel beraden geeft **hij** er *alles aan: vrienden, vrijheid, rijkdom, staat, Mark. 10 : 29. Zulkeen verschilt van een dubbelhartig man, Jak. 1: 8, die van **zijn** werk eens wegwerpt en dan eens weêr *opraapt.

§§. Die een nieuw en vast huis zal bouwen, breekt het oude eerst af. O! die liefde tot zijne oude gronden moet eerst weg. Paulus zegt, Rom. 7 : 3, dat men eerst sterven moet en dan leven, anders noemt hij het overspel; eigen doen en plichten, eigen wil en kracht, moet er eerst onder en neder geworpen worden, en de hoogten weg, gelijk bouwers weten dat men eerst opruimen moet, en dan gaat het werk voorspoedig.

§§§. Een voorzichtig bouwer begint naar beneden in den grond te werken, Luk. 6 : 48, aan het graven en verdiepen, al komt het vuil en de modder boven, daar werkt **hij** door heen, daarna is het best, en ontdekt zich een goede, vaste grond. O! het rechte werk aan zijne zaligheid begint in de laagte; het is niet veel, dat zoo schielijk **opgetimmerd** en hoog wordt, maar dat is het, dat onder veel strijds en ontdekkingen van boosheden en **vijandschap** van binnen, allengskens toeneemt.

§§§§. Een voorzichtig bouwer rust niet voor **hij** een goede en vaste grond of fundament heeft gevonden. O! daarop waagt hij dan alles, en zet, na veel beraad en overleg, het gansche gebouw dan daarop

neër. Paulus zegt, 1 Cor. 3: 11, Niemand kan een -ander fundament leggen, dan hetgeen gelegd is, namelijk Christus, en daar krijgt zulk-een ontdekking van onder het graven en verdiepen, dat is eigenlijk het zoeken naar Christus. Dus krijgt zulk een voorzichtig geestelijk bouwer kennis van Christus bij zijn eigen licht en openbaring, hetwelk wat anders is dan bloote bevattingen; zulke zien wat anders in den weg van verlossing; hieronder heeft eene krachtige trekking Gods en een hemelsch onderwijs plaats. Paulus zegt, 1 Cor. 1: 9, dat zij geroepen zijn tot de gemeenschap van Gods Zoon, en zij hebben van den hemel ontvangen hun eeuwigen staat, hunne onbevattelijke, eeuwige belangen, voor eeuwig, enkel op Jezus van Nazareth, die buiten Jeruzalem gekruist is, en toen geene gedaante noch heerlijkheid had, neer te zetten.

§§§§§. Een wijs bouwmeester zorgt zeer voor het te zamen voegen, Ef. 4: 16 en Col. 2: 2. Zoo zoeken zij dien band van gemeenschap met Christus en in Hem met al zijn volk, zoo nauw te leggen en hem zoo vast te maken en te verbinden, door al die samenvoegselen der toebrenging en bindselen van liefde in het hart en ook van liefde tot God.

§§§§§§. Een wijs bouwmeester bouwt ook naar een wijs bestek en zorgt dat alles daarmede overeenkomt en daaraan voldoet, dus ook hier; het moet alles zijn naar wet en getuigenis, naar het heilig Woord, daarin zijn de grenzen en trekken bekend, dat is de eenige regel, waarmede elks werk overeenkomen, aan voldoen en aan getoetst worden moet; anders zal niemand de goedkeuring Gods wegdragen.

§§§§§§§. Een, die een goed huis gebouwd en geene kosten gespaard heeft, wil dat wel onder het oog van kenners brengen en laten het van binnen en buiten *opnemen; zoo ook hier. O! hij wil het van binnen zoowel als van buiten goed hebben; hij komt met zijne beginsels en oogmerken en met zijn gansche werk, menigmaal onder het oog van den Heere, ten einde Hij het bezie en toetse, en ook bij Gods volk, volgens Joh. 3: 21, Die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijne werken openbaar worden, dat zij in Gode gedaan zijn. Het is hem toch te doen om waarheid in het binnenste, daar hij weet, dat God lust in heeft, Ps. 51: 8, hierom zeggen zij niet gelijk Jes. 30: 10, Schouwt onze bedriegerijen en spreekt tot ons zachte dingen, maar zij hebben het liefst en zoeken zulke vromen, wien de Heere wat van den Geest des onderscheids heeft gegeven.

§§§§§§§§. Eindelijk, een goed en vast gebouw maakt in het vervolg, vroeg of laat, zichzelf ook openbaar goed te zijn, door zijne vastheid en onwrikbaarheid in gevallen, die voorkomen, en door zijne duurzaamheid; zoo ook hier, na veel tegenheden en aanstooten wordt de oprechtheid van iemands werk en dat het op den rotssteen Christus staat, meer openbaar voor zichzelf en voor anderen, hetwelk veeltijds van achteren klaar blijkt.

††. Merken wij nog met een woord aan, wat vraag er uit 's menschen hart hier voort zou kunnen komen, namelijk, of dan het doen

van Jezus' woorden en niet zoozeer Christus, de steenrots of het fundament der zaligheid zou zijn, alzoo de Heere zegt: die mijne woorden hoort en doet, dien zal Ik vergelijken bij een voorzichtig man, die zijn huis op eene steenrots **gebouwd heeft**? wij antwoorden:

*. Dat hier geen doen verstaan wordt om er zich op neer te zetten, noch om er gewicht op te leggen, noch om hetzelfde tot een grond van eenige **verdienstelijkheid** te stellen, naar Gods Woord is die deur voor eeuwig gesloten, Rom. 3 : 20 en 8 : 3. Wij lezen integendeel, Joh. 6: 28, 29, als de schare Jezus vroegde wat' te doen om de werken Gods te mogen werken? dat Jezus hun van dat doen afleide en hun antwoordde, dat dit het werk Gods was, dat zij geloofden in Hem, dien Hij gezonden had; en in dezen zin zegt Paulus, Rom. 4 : 5, **den** genen die niet werkt, maar gelooft in Hem, die den goddeloozen rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid.

****.** Maar antwoorden wij nog, dat Jezus hier spreekt van de **praktijk** des Christendoms, vloeiende uit eene nieuwe natuur, die een **onafscheidelijk** vruchtgevolg, ja, bewijs is van hunne waarachtige **vereeniging** met den Heere Jezus, dit kan in niemand plaats hebben, zonder **hij op** het ware fundament Christus gegrond is; zoodat, waar het doen van Jezus' woorden in waarheid gevonden wordt, in hoe kleinen trap zulks ook **zij**, daarin is een oprecht bewijs, dat zulkeen zijne hoop van zaligheid op Christus heeft **neergezet**, en **daarbij** wil Jezus dan uitdrukken, dat een geestelijk bouwer allervoorzichtigst werkt, wanneer hij niet **blijft** hangen in werkzaamheden omtrent Christus, maar dat hij gezet is en blijft op de goedkeuring Gods, op het uitspruiten van het nieuwe leven, op de overdrukking van de zaken, liggende onder de woorden der waarheden, in zijn hart. O! dan **blijft** het geen praten van het doen, maar dan **worden** Jezus' woorden **zelve**n doen, naar binnen en buiten, dit is nu het **allerzekerste** gewerkt, en bijgevolg die zoo doet, is wel degelijk een voorzichtig man.

b. De tweede reden, waarom Jezus getuigt dat zulkeen een voorzichtig man is, is genomen van den laatsten uitslag der zaken van zulk een voorzichtig bouwer, na velerlei beproevingen; hierin merken wij aan:

†. Aan welke aanstootingen en beproevingen een godzalige en zijn werk al onderhevig is; dit noemt de Heere onder de gelijkenissen van slagregenen, waterstroomen en winden, die aanvallen of aanstooten tegen elk huis.

*. Slagregens van onmiddellijke tegenheden van boven vallen wel eens op hunne hoop aan en schudden dezelve.

§. Uitvloeisels van Gods rechtvaardigheid en heiligheid tegen de zonden **zijns** volks, waardoor de Heere **zijn** ongenoegen van den hemel weleens openbaart.

§§. Verberging van Gods aangezicht om der zonden wil, zoodat de Almachtige (als het ware) Zich in een **vijand** verkeert en tegen hen strijdt. O ! het **zijn** de ongerechtigheden, die de scheiding maken en

die het **aangezicht** Gods doen verbergen, Jes. 59 : 2. Job zegt, hfdst. 34 : 29, Als **Hij** zijn aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen? En David zegt, Ps. 104 : 29, Dan worden **zij** verschrikt.

§§§. Zware beproevingen Gods, zoo zelfs, dat de verschrikkingen Gods op hunne hoop aanvallen. Ziet de **bewijzen** in Asaf, Ps. 77 : 4; **hij** zegt, als hij maar dacht aan den Heere, zoo maakte hij misbaar en **zgne** ziel werd overstelpt; en in welk eenen proefweg leide God **Heman!** Ps. 88 en anderen.

§§§§. Eindelijk, ook uitstel van Gods beloften of van de beloofde zaak. Salomo zegt, Spr. 13 : 12, dat dit het harte krenkt; o ! dit kan het huis of de hoop en het geloof van een kind Gods zeer schudden, en dit kan zwaar op hunnen staat afkomen, ziet dit in Abraham en Sara, wat zullen die gedurig noodig gehad hebben om aan die bijzondere beloften Gods en daardoor ook aan hun staat niet geheel te twijfelen, gelijk het een het ander weleens volgt; en omdat hij **zoo wonderbaarlijk** door de genade aan Gods beloften bleef vasthouden, **zoo** vinden **wij** hem ook daarom, Hebr. 11: 8-12, onder die wolke van getuigen aangeteekend, als **die** gesterkt is geworden in de hoop en die God eere gaf; dus had David, Ps. 119 : 49, het ook gedurig noodig, dat de Heere hem hopen maakte op zijn woord.

** **Daarbij** komen de waterstromen van middellijke tegenheden van 'beneden, echter door den Almachtige bestuurd, vallen wel eens sterk aan op de hoop van Gods volk, als daar **zijn**:

§. Zware roeden of tegenheden in hun lichaam, in hunne kinderen of familie, en in hunne goederen; dit alles had Job te zamen, en **wij** lezen, Job 1 : 22, dat in alle dezen Job niet zondigde, maar **hij** hield nog vast aan **zijne** oprechtheid; o! wat moet **hij** **zijn** huis zeker neergezet hebben! **Hij** zegt dat de wortel der zaak bij hem was, hfdst. 19. 28, anders zouden **zijne** vrienden hem er wel onder geholpen hebben; **ziet** eens hoe zwaar **Asaf** geschud werd, Ps. 73 : 2, Zijne voeten waren bijna uitgeweken, ziende der goddeloozen vrede, en **hij** zoo zwaar geplaagd, kon het hun niet gunnen, totdat **hij** zelf eerst in het heiligdom inging en op hun einde merkte; toen **zeide** hij dat hij een groot beest was bij God, en toen kon **hij** Gods weg eerst gemoedigd opnemen en zich onbepaald overgeven, en alle wegen en leidingen Gods kiezen tot zijn dood toe, wat de Heere maar beliefte. Toen was het, vs. 24, 25, **Gij** hebt mijne rechterhand gevat. **Gij** zult mij leiden door uw raad, 'en daarna zult **Gij** mij [**in**] heerlijkheid opnemen. **Wien** heb ik [nevens U] in den hemel? **Nevens** U **lust** mij niets op de aarde! Ja **Heman** drukt uit, Ps. 88 : 4, **Mijne** ziel is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf.

§§. Ook en voornamelijk de gemeene oordeelen Gods over de aarde, als eenerlei den rechtvaardigen en den goddeloozen weleens wedervaart; **ziet** eens wat al op den grondstaat van een Christen kan **aan**-komen, namelijk:

*. Als de Almachtige, om de zware en onbetreurde zonden van een volk, **zijne** wan eens in **zijne** hand neemt, om **zijn** dorschvloer te

doorzuiveren, door zwaar woedende besmettelijke ziekten, zoodat er duizenden ter rechter- en ter linkerzijde vallen, dan raakt er veel kaf, veel gemeen en schijnwerk, ja, veel spotters en booze vervolgers van Gods volk van den dorschvloer, en als de Heere zoo begint uit te gaan, om de ongerechtigheden van de inwoners des lands te bezoeken, en het oordeel zich daarheen wentelt gelijk de wateren, daar geen verbidden aan is, dan hebben oprechten wel handen vol werks, om hun staat vast te houden tegen de vrees voor bedrog, en om dan het oordeel na te volgen, ziende waar het valt, waarom het valt, **en** wie, en wat huizen het treft, Ps. 94: 15, om God de eer van **zijne** rechtvaardigheid te geven.

****.** Als God zijne lankmoedigheid blijkbaar uitstrekt over een strafbaar volk, en in plaats van zeer zwaar te benauwen, de roeden gedurig afwendt en integendeel allerhanden tijdelijken voorspoed geeft, doch in zijnen toorn, hetwelk naar Paulus' taal, Rom. 2 : 5, niet anders is dan toorn vergaderen als een schat, dit komt op den staat eens Christens aan. O! die hier geen Christen is, en op het fundament Christus niet is neergedaald, staat hier het allerwankelbaarst en het allergevaarlijkst om God te verloochenen, en om de aarde met een Demas lief te krijgen; daarvoor was Agur, Spr. 30: 9, zoo bang, en dus om met de groote menigte mede zorgeloos te worden.

*****.** Doet daarbij eens, als God bij dit alles zendt een geest des diepen slaaps, het allerzwaarste oordeel, en dat over alle vleesch. O! dan wint de vijand eerst veld, ziet dit in de discipelen; Jezus vond hen slapende, Matth.' 26 : 40, als Hij in zulk een nood was, waarom de Heere hen eindelijk toeriep, vs. 45, Slaap nu voort, het is genoeg, ziet hij komt, ja, daar is hij. Matth. 25 : 5, kwam de Bruidgom bij nacht, als wijzen en dwazen beide sliepen; vrienden, dit komt dan op den grond van eens Christens hoop aan. O! hoe gelukkig, die dan geborgen en in behouden haven is.

******.** Eindelijk en voornamelijk ook, als de Heere in zijne rechtvaardigheid, zware verzoeking, verleidingen en vervolgingen over een land of volk brengt, door de vijanden zijner kerk, dan raakt eens Christens staat op de proef, en op zichzelf aangemerkt, in gevaar, om tot afval gebracht te worden. O! dan komt het er op aan, of men aan God en Christus getrouw bevonden zal worden of niet. O vrienden! beziet dit eens, Luk. 21 : 25, 26, als er benauwdheid der volkeren met twijfelmoedigheid op de aarde zal plaats hebben, en de menschen zullen vallen door de scherpte des zwaards, en als het hart des menschen zal bezwijken van vrees, en daarbij nog van **de** verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen, dan lijdt de hoop eens Christens zwaren aanstoot. O! dan zal hij alleen gelukkig zijn, wiens hoop op den Rotssteen gegrond is.

*******.** Komen daarbij de winden van aandringende oordeelen Gods van rondom; dit komt op den val en ondergang aan ; God zegt, Jer. 4 : 12, Daar zal Mij een wind komen, die hun te sterk zal zijn, nu zal Ik oordeelen tegen hen uitspreken, als daar is:

§. De vorst der duisternis, die onder al die oordeelen zijne pijlen schiet in het hart van Gods volk, om hunne hoop te treffen; het is toch satans werk tegen hunne hoop aan te vallen, en de wereld hun te benauwd te maken, hij gaat toch rond en doorwandelt de aarde; volgens Job, hfdst. 1, waren de winden ook in zijne hand, vs. 19. O! hoe gelukkig, die dan bestand is, en zijnen smader wat heeft te antwoorden.

§§. Doet daarbij, de winden van valsche leeringen onder een schijn van godzaligheid, de duivel gebruikt daartoe de dwaalgeesten doorgaahs, als het nacht is in de kerk; en als meest allen slapen, dan komt doorgaans het ongedierte voor den dag, en dan brengt elk zijne droomerijen en zijne hersenbedriegerijen voor waarheid op, en vervoert er menigeen, waartegen Paulus zoozeer waarschuwt, Ef. 4 : 14. O! dan, dan zijn Gods kinderen niet weinig in gevaar, om door geestelooze en troostelooze uitleggingen van den Bijbel hunne gronden van troost en hoop op de zaligheid te verliezen.

§§§. Eindelijk winden van rondom, dat zijn orkanen, waarvoor niets staat, dat niet zeer bestand is; de zwaarste beproevingen zijn wel eens in de ure des doods, als alles weleens tegelijk aanvalt, en het gansch donker wordt, gelijk het niet zelden, voor het aanbreken des dagersaads en morgenstonds, het allerduisterste is. O! dan is het wat te zeggen voor een die oprecht is, en die duister is in zijne gestalte, een rechtvaardig God voor zich te zien, eene beschuldigde en veroordeelde consciëntie van binnen te gevoelen, de vijand en het ongelooft te zamen als losgelaten te vinden, om het fundament te doen ontzinken; geen Borg op dien tijd te zien, een inzien in eene eeuwigheid, zooals geen natuurlijk mensch inzien noch bevatten kan; van de genademiddelen gescheiden te moeten worden, en nu zoo ellendig en ongesteld naar zijn eeuwig huis te moeten, niet wetende waar te zullen aanlanden. Ziet gij wel vrienden, dat dit onbeschrijfelijk moet aankomen op den staat en op den grond van de hoop eens Christens; dit zal uwe zwaarste beproeving en de zwaarste aanstoot tegen uwe huizen zijn, kinderen van God, maar na dien storm hebt gij geen nood meer, en daarom spreek ik tot u van geene stormen in den oordeelsdag.

††. Merken wij nu aan wat uitslag der godzaligen werk ten laatste hebben zal. Jezus zegt in den tekst, dat hun huis niet gevallen is, want het was op de steenrots gegrond.

*. Dat is te zeggen, hunne hoop van zaligheid gegrond op Christus, verduurt en wederstaat alle, ja zelfs de zwaarste beproevingen en aanstooten, en blijft onwrik- en onwankelbaar. O vrienden! volgens Ps. 118 : 22, is Christus de grond- en hoeksteen, die het huis houdt met kracht, ja, Hij is tegelijk het kapiteel tot versiering van hetzelfde, waarop en in, al zijne kinderen te zamen gevoegd en te zamen opgebouwd zijn tot eene eeuwigdurende woonstede Gods, waar de Heere in het midden is, woont en werkt. Hierom zegt Jezus, Joh. 10 : 28, 29, Zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en Joh. 17 : 21, bidt

Hij: Opdat zij allen één zijn, Gij in **Mij**, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn; dat is eene eeuwige waarheid, dat wie geloof niet haasten zal, Jes. 28 : 16. en dus niet beschaamd zal worden, vermits men door haasten slecht' werk maakt, en dan beschaamd wordt.

******. Blijken die dingen van achteren aan Gods kinderen klaar, als die tijden der beproevingen en aanstooten voorbijgegaan zijn, **namelijk**, dan zullen zij, zien en God de eere geven, dat zij in tijden van aanstooten en beproevingen wat van binnen hadden, hetgeen zij toen niet konden onderscheiden, te weten een grond van hope, die niet zou beschamen.

§. Gods kinderen hebben toch in hetgeen hun ontmoet en overkomt hier in den tijd, ja, onder de allerswaarste posten en beproevingen, iets dat vast houdt. O! zij wenschen wel eens in haast, dat zij de hoop kwijt waren, uit vrees voor zelfbedrog, doch de Heere is met hunne hoop en zorgt voor dezelve, al kunnen zij het niet zien. O! wat eens op dat fundament neêr is geraakt, al veranderde de aarde hare plaats, en al werden de bergen verzet in het hart der zee, Ps. 46 : 2, 3, dat blijft eene eeuwige grondvest; ziet dit in **Job**, hfdst. 1, 2, nadat de eene en andere bode des kwaads tot hem gekomen was, werd **hij** van zijne vrouw verzocht om God te zegenen en te sterven, maar **hij** hield vast aan zijne oprechtheid. O! hij stond op de steenrots, en daarom zeide hij : **gij** spreekt als een der zottinnen spreekt; zoo worden zij, in de kracht Gods bewaard door het geloof tot de zaligheid, 1 **Petr.** 1 : 5, en die bewaring heeft oneindige gronden, als wel op andere tijden wordt aangewezen; ziet hiervan een bewijs in **David**, Ps. 31 : 23. Als God hem van achteren licht gaf, zag hij dat hij in zijne naaste tijden van binnen wat had; ja, als **hij** hopeloos uitdrukte in zijn haasten: ik ben afgesneden, toen, ja even toen zag **hij**, dat zijne gestalte daaronder nog geloovig geroepen had naar boven, en dat de Heere hem nog gehoord had.

§§. Ja hoe duister Gods kinderen zijn, zoo hebben zij toch een grond voor hunne hoop, in hunnen ingang in de eeuwigheid, welke hen niet beschamen zal. O! het is er zoover vandaan dat hun huis dan vallen en instorten zal, dat hoe nader zij komen aan het volle sluiten van hunne lichaamsoogen, hoe heerlijker en heerlijker hun gebouw dan wordt, tot het allerheerlijgste terstond na den 'dood zijn en volstandig blijven zal, tot in alle eeuwigheid; dit zegt **Paulus**, **Rom.** 8 : 35-39, ben ik verzekerd, derhalve o! wijs en voorzichtig man of vrouw, die hun huis op de steenrots neerzetten.

b. Slaan wij gade met een waarschuwend woord van Christus' getuigenis wegens dien man, die Jezus' woorden hoort en dezelve niet doet, **namelijk** :

1. Jezus getuigt dat hij een dwaas man is, of een onkundig en verwaasd man.

a. Versta door een dwaas man, ieder mensch wie hij is; die in zijn ouden natuurstaat blijft, en die daaruit, en van onder Adams verbond, niet is overgebracht tot Christus, en onder het genadeverbond.

Gij dwaas, in dezen nacht zal men uwe ziel van u afeischen, zegt Jezus, Luk. 12 : 20.

b. Dat nu een, die Jezus' woorden niet doet, een dwaas man is, blijkt uit het getuigenis van Salomo's gansche Spreukenboek, ook Matth. 25, Rom. 2 : 13, Jak. 1: 23, 24.

2. Geeft de Heere Jezus gewichtige redenen van dit zijn getuigenis, of waarom zulkeen een dwaas man is. Deze redenen zijn genomen:

a. Van het losse en dwaze gebouw of werk, dat hij maakt. Jezus zegt, dat hij zijn huis op het zand gebouwd heeft, hierin merken wij aan:

†. Wat door dit bouwen op het zand verstaan moet worden, namelijk, wij verstaan er door:

*. Het aankweken van alle hoop op zaligheid, zonder grond, namelijk, het niet biddend werken, om zijne valsche hoop, die elk van natuur heeft, kwijt te raken, omeen afkeer te hebben van in zijn verloren en dien ongelukkigen staat in te zien, en in dien modder en dat vuile in te dalen, volgens Luk. 6 : 48.

****.** Alle gewicht te leggen, en verwachting te hebben en te voeden op plichten en godsdienstverrichtingen, zonder dat men bij Gods licht, de ongenoegzaamheid, wegwerpelijkheid en vloekwaardigheid van die dingen zoo ziet, dat men het uit zijn hart en hand laat vallen; de profeet zegt, Jes. 57: 10, Gij hebt het leven uwer hand gevonden, daarom wordt gij niet ziek.

***. Alle nederzetten van zijne hoop van zaligheid op iets wat het ook zijn mocht, buiten Christus, dit is bij tegenstelling zoo even genoegzaam gebleken.

††. Merken wij nu aan, wat zandgronden zijn; ei vrienden ! legt er uzelfen toch bij neer, dit alles zijn zandgronden die u begeven zullen.

*. Gaarne hooren van Jezus' woorden, lust hebben in Gods beste knechten na te volgen, en dan vele dingen te doen; dit was de gesteldheid van Herodes omtrent Johannes den dooper, Mark. 6: 20, en van de Joden, Jes. 58: 2.

****.** Belijdenis doen van de woorden der waarheid, en daarbij alle kerkelijke voorrechten te genieten, gopaard met een krachtig strijden voor de zuivere leer der waarheid, en met goede burgerlijke gesteldheden en oprechte gedragingen naar buiten, zoodat men onbesproken is in al zijn wandel; dus zouden zij zeggen, Luk. 13 : 26, Hebben wij niet in uwen naam gegeten en gedronken? ja zelfs predikanten, hebben wij niet in uwen naam geleerd, duivelen uitgeworpen en vele krachten gedaan? Matth. 7 : 22.

***. De grootste maat van verstand in des Heeren Woord, en van gaven en talenten te hebben, gepaard met hooge bevattingen van den Evangelieweg, zoodat men daarvan zeer klaar tot anderen kan spreken, ziet dit 1 Cor. 13 : 2.

****. Allerlei met het verstand diep, indringende schrandere Theologische werkzaamheden te hebben, waardoor men voor een ander als een gordijn kan openen in de waarheid, en dus als een profeet

zijn. O ! wat moet Judas in zijnen besten tijd gehad hebben! dat hem niet te gelukkiger gemaakt heeft.

****. Eene ontwaakte conscientie te hebben, en bij tijden overreding te hebben dat zijn werk te licht is, op de schaal des heiligdoms, bijzonder als men een ander met licht van zijnen weg hoort spreken, ziet hiervan de voorbeelden in Saul, Achab en den jongeling, Matth. 19.

*****. Overtuigingen van zonden, zoover men daarin blijft hangen. O! wat heeft Ezan met tranen eene plaats des berouws gezocht bij zijnen vader, Hebr. 12 : 17.

*****. Het verbeteren van zijne levenswijjs, gepaard met een sterk arbeiden om zalig te worden, in veel genaamde deugdsbetrachtingen ; ziet hier hoe ver een farizeër kwam, Luk. 18.

*****. Goedkeuringen van menschen te hebben, zelfs van vromen, of ook die tot voorbeelden te stellen, die men navolgt, waarop menigeen zijne ziel verderft. O ! vrienden, niet dien de mensch prijst, maar dien God prijst, is beproefd, 2 Cor. 10 : 18.

*****. Alle ondergaan van verdrukkingen, vervolgingen, lijden en verlies van goederen, kinderen, vrienden of smartelijke bezoeken van alle kanten, ja zelfs het sterven voor de zuivere leer der waarheid ; ziet dit klaar, 1 Cor. 13 : 3.

*****. Doet hierbij eens het smaken van hemelsche gaven, verrukkingen en hooge optrekkingen te hebben, Hebr. 6 : 4.

*****. Eindelijk ook, alle bloote letter des Bijbels, of ook alle verschijningen buiten het Woord van Christus, of hemelsche dingen, dat is te gelooven die stem, roepende, als Matth. 24 en Luk. 21, Ziet hier of ziet daar is de Christus. Vrienden, dit alles zijn op zichzelf zandgronden, want het is iets anders dan de Rotssteen Christus; tegen hetgeen wij lezen, Hand. 4 : 11, 12. Ziet derhalve eens, hoe een, die Jezus' woorden niet doet, het bewijs bij zich draagt van een dwaas man te zijn.

b. De tweede reden, waarom Jezus getuigt dat zulkeen een dwaas man is, is genomen van den laatsten uitslag van zoo iemands werk, na velerlei beproevingen, hierin merken wij kortelijk aan,

†. Aan welke nauwe beproevingeu en zware aanstooten en aanvallen elk natuurlijk mensch zijn werk, of zijne ongegronde hoop onderhevig is en zal zijn; dit noemt de Heere onder de gelijkenis van slagregens, waterstroomen en winden, die aanvallen of aanstooten tegen elks huis. Namelijk k,

*. Slagregen van Gods oordeelen van boven, die menigeen hier al onmiddellijk treffen. Als God eens laat zien dat Hij een rechtvaardig God is, wat helseke benauwdheden komen hier het hart ontzetten, zoodat zij den dood, (anders zoozeer te vreezen) wel zoeken, en tot eene toevlucht stellen zouden. O! vrienden, wie, ja wiens hoop zal bestaan van den tijd van Gods toorn af? hier in den tijd, is het al vreeselijk te vallen in de handen van een levend God, Hebr. 10 : 31.

** . Daarbij komen de waterstroomen van allerlei kwaden hier be-

neden, die de goddeloozen hier zwaar benauwen, en het leven bang kunnen maken. O ! wie ziet het recht? ja, wie volgt Gods oordeelen na over der goddeloozen huizen en personen? Ps. 94 : 15; als de bleeke pest eens komt, o ! laat dan een, wiens huis op het zand staat, eens spreken van zijne hoop, als de aangezichten zullen betrekken als een pot, hoe zal het dan van binnen gesteld zijn? En als God den vijand eens brengt, en die raakt met zijn glinsterend zwaard, die hoop, ja de godsdienst eens aan, hoe lang zal zulk een gereformeerd blij ven ?

*** En als dit alles zal gepaard gaan met de winden van aandringende of vernielende oordeelen van rondom, die niet te ontwijken zijn, wat dan?

§. Als de dood voor oogen is, na zich slepende eene donkere eeuwigheid, en eene wijdgapende hel, o ! dat voor zijne oogen; daarbij de duivel van den eenen kant met zijn recht en macht over zulk eene ziel, die al spot als de doodelijke benauwdheden vermeerderen; een verlatene wereld aan den anderen kant, met al wat hij ooit zijn hart heeft gegeven, rijkdom, staat, eer, vrienden en bekenden aan zijne bedstede, als nietige vertroosters, die zulkeen naar de bloemhoven jagen, en werken om hem gerust te stellen, en zoo om zijne ziel te vermoorden tot hij ze uitblaast. O ! dan wakker te worden, en te zien dat men al zijne dagen gesloten oogen gehad en gemist heeft, en dan, daar is geen raad, het is te laat, ontsteltenis in de consciëntie, en met eenen uitroep weg.

§§. Maar nog is het einde niet, o ! orkanen zullen er aanvallen tegen dat huis ten jongsten dage, als de rechtvaardige God al zijne grimigheden zal opwekken, onder het bewegen van de krachten der hemelen, en onder het zien van het toornige Lam; zoodat alle geslachten der aarde zullen weenen, doch zonder tranen, namelijk roepen en huilen zullen van weedom des geestes, en van verbreking der lendenen. Jes. 33 : 14, De zondaren te Sion' zijn verschrikt, beving heeft de huichelaren aangegrepen, [zij zeggen:] Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij eenen eeuwig en gloed wonen kan?

††. Merken wij nog aan, wat uitslag derzulker werk of hoop ten laatst hebben zal? De Heere zegt, dat hetzelfde huis gevallen, ja terstond gevallen is, en dat zijn val groot was.

*. Dit huis is gevallen; dat is te zeggen naar de kracht des woords, het is gebroken, het is gescheurd, opdat het op Christus niet gegrond was, zoo kon het de nauwe beproevingen Gods niet verduren; dit wordt een vallen genoemd, om uit te drukken, dat het verloren gaan van elk onbekeerd mensch zijn zal, bij wijze van vallen, van zinken, namelijk een droevig ontzinken van allen moed en alle hoop, gepaard met uiterste verschrikkingen van rondom.

** . Zegt de Heere, dat de val van hetzelfde huis groot zijn zal, of was, dat is naar de kracht des woords te zeggen, die breuk, die scheur was onherstelbaar, vreeselijk, verschrikkelijk, ja doodelijk,

daarbij ook dat dit vallen een eeuwig vallen en zinken zal zijn; naarmate nu iemand zijn huis of hoop hier in de hoogte heeft gebouwd, en naarmate hij gerust en zorgeloos boven in dat zijn eigen huis gezeten, en zich daar bebolwerkt heeft; naarmate nu zal zijn val groot en zijn zinken diep zijn. Dus bewijst dit ook, dat er trappen zullen zijn in de verdoemenis, naar Jezus' woord, Luk. 12 : 47. Nadrukkelijk is hier des Heeren woord tot Ezechiël hfdst. 13: 11-15, Zeg tot degenen, die met loozen kalk pleisteren, dat hij omvallen zal; er zal een overstelpende plasregen zijn; en gij, o, groote hagelsteenen! zult vallen, en een groote stormwind zal [hem] splijten. Ik zal hem ter aarde nederwerpen, dat zijn grond zal ontdekt worden, **alzo** zal [de stad] vallen, en **gij** zult in het midden van haar omkomen; en gij zult weten, dat ik de Heere ben. **Zoo** zal ik mijne grimmigheid tegen den wand voortbrengen, en tot ulieden zeggen: die wand is er niet [meer] noch die hem pleisterden zijn er niet. Derhalve, is het niet waar, dat hij een dwaas man of vrouw is, die hun huis op het zand neerzetten?

c. **Eindelijk**, slaan wij met een woord nog gade, wat derhalve des grooten Profeets oogmerk met deze gelijkenis is? **namelijk**, hij wijst hiermede aan :

1. Welk een nauw oog en welke opmerking de Heere houdt op de gesteldheid van ieder mensch naar binnen, en waarop hij bouwt, waarom zou toch de Heere anders deze zaak met zulk eene gelijkenis **zoo** zorgvuldig aandringen ?

2. Wijst de Heere hiermede aan, hoe zeer verschillend de gronden en de laatste uitkomsten van de werken of gebouwen der menschen **zijn**; hoe echter hunlieder werken en gebouwen zeer naar elkander kunnen gelijken? De waarheid hiervan :

a. Vindt men duidelijk in deze gelijkenis; o ! de ware godzaligheid, en het nagemaakte of versierde werk van **nabij-christenen**, en van **geveinsden**, kan in schijn elkander zeer nabijkomen; wel vrienden:

†. Elk zet daar vast een huis neer, **zoo sierlijk** als hij kan.

†Jr. Elk, de een en de ander, scheidt eene hoop op zalig te worden.

†††. Elk heeft een grond waarop het gebouw, **zoo** hij meent, vast staat.

††††. Wie van buiten nu, als daar zulk een huis **getimmerd** is, zal onderzoeken waarop het staat en gegrond is? De **Heere** wil dit ook niet altijd, noch ten allernauwste onderzocht hebben, gelijk **wij** in die andere gelijkenis van het onkruid in den akker lezen; de Heere wilde, dat men het onkruid zou laten staan tot den **tijd** des oogstes, opdat men het goede met het kwade niet tegelijk kwam uit te trekken, Matth. 13: 30.

b. **Zoo** vindt men de waarheid hiervan ook in de gelijkenis van de wijze en dwaze maagden, Matth. 25.

†. Beide hadden **zij** lampen, een verlicht oordeel.

††. Beide hadden **zij** olie, **namelijk** des Geestes of der gemeene werkingen deszelfen.

†††. Beide waren zij in het verval, zij sliepen te zamen; de vromen waren mede zorgeloos.

††††. Beide ontwaakten zij op het geroep van eene harde stem. O! hoe menig zorgeloos mensch gebeurt dit nog?

†††††. Ja, beide gingen zij den Bruidgom tegemoet; elk op zijne wijze meende zoo in te gaan.

††††††. Maar eindelijk, het verschil was echter oneindig groot: namelijk, de dwazen misten iets, dat de wijzen in den grond hadden, te weten de fontein Christus, en zoo verviel hun werk, zij hadden geene vaten, en daarom gingen hunne lampen uit; en zo8 was de laatste uitslag hunner zaken mede oneindig verschillende. O! de eene ging in tot de bruiloft, en voor de anderen was de deur toe, en toen te roepen en te kloppen, was te laat; en toen naar de verkoopers te gaan en gebruik van de genademiddelen te maken, dit was ook te laat, en zoo was het einde daar.

C. Belangende nog eenige omstandigheden, rakende Jezus' wijze van voorstel dezer gelijkenis.

a. Dat de Heere van de zaken dier tweeërlei bouwlieden spreekt in den verledenen tijd, en wel met herhaling; gelijk bij elk gebouw herhaald wordt: en de slagregens zijn nedergevallende, waterstromen zijn gekomen, de winden hebben gewaaid en zijn aangevallen; en het huis des eenen is staande gebleven, en het huis des anderen is gevallen, en zijn val was groot; zulks drukt uit:

1. De zekerheid der zaken, dat het zoo zijn zal met elk mensch, evenals Jozef de herhaling van Farao's droom uitlegt; hij zegt Gen. 41: 32, Dat dit u, o koning, in den droom ten tweedenmale herhaald wordt, geeft te kennen de zekerheid, dat het u overkomen zal.

2. Bijgevolg leert Jezus hiermede aan ieder mensch, hoofd voor hoofd, intijds naar binnen te keeren en op zijn einde te merken, op zijne hoede te zijn, ten einde het zwaarste, (de dingen van een eeuwig belang) bij hem het zwaarste mogen wegen.

b. Dat de Heere zijne bijzondere toepassende wijze van voorstel aan elk mensch hoofd voor hoofd doet in den toekomenden tijd, zeggende: Ik zal een iegelijk vergelijken, en een iegelijk zal vergeleken worden, dit drukt uit:

1. Opzichtelijk tot die Jezus' woorden doet, van wien de Heere zegt: Ik zal hem vergelijken, (ik zeg), dit drukt uit:

a. Niet alleen, dat de Heere hem nu met woorden tot zijne aanmoediging vergeleek, maar voornamelijk, dat de Heere hetn in zijne kracht zou vergelijken, als het uur der verzoeking daar was, wanneer zijn huis aanstoot lijden en blijven staan zou, namelijk dan, (gelijk eene gelijkenis eene zaak opheldert,) zou het bijzonder voor hemzelve en anderen openbaar worden, dat hij in zijne dagen een wijs en voorzichtig man door de genade was geweest.

b. Ook drukt dit uit, dat de Heere hem de kracht dezer gelijkenis eerst recht zou doen ondervinden, als de zwaarste aanval, namelijk, de sterke dood tegen zijne hoop aanstooten zou. O! dan zou hij eerst

in zijne kracht zien, wat dat is, in **zijn** tijd voorzichtig te **zijn** geweest, het niet te hebben laten aankomen op zijnen ouden grond, maar op niets anders dan op de rots Christus zichzelf te hebben nedergezet, en nu met Hem, als zijn Borg, in het oordeel te treden.

2. Met opzicht tot die Jezus' woorden niet doet, van wien de Heere zegt: hij zal vergeleken worden bij eenen dwazen' man, dít drukt uit:

a. Niet alleen, dat de Heere hem nu met woorden tot zijne ontdekking en waarschuwing vergeleek, maar ook voornamelijk, dat de tijd zou komen, dat iedereen deze vergelijking zou maken, namelijk, in het uur van verzoeking, als zijne hoop aanstoot lijden en instorten zou. O! dan zou het voornamelijk voor allen openbaar worden; want hier staat, hij zal vergeleken worden, namelijk, onbepaald van allen; dus kan een nabij-christen en een geveinsde zich hier lang verbergen, maar dan, wil Jezus zeggen, zal hij en zijn werk voor allen openbaar worden.

b. Eindelijk en ten laatste drukt dit ook uit, dat de Heere hem deze gelijke in zijne kracht eerst zal doen gelooven en ondervinden, als hij den geest zal geven, en zijn zinken zal gewaar worden, en nog algemeener dan, als hij in het algemeene oordeel voor den Richter van hemel en aarde zal staan. O! dan zal hij onbepaald bij een dwazen man in zijne kracht vergeleken worden; namelijk, hij zal zichzelf volkomen bij zulke vergelijken, zooals wij lezen in het boek der wijsheid, hfdst. 5 : 4. Wij, dwazen! wij, zotten! Ja, dan zal Jezus en zullen zijne kinderen hem bij zulk eenen dwaas vergelijken, die nooit heeft willen hooren of gelooven, dat zijn fundament niet deugde; dan zullen de goddeloozen hem bij zulk eenen verwijtende vergelijken, en dan zullen zelfs de duivelen hem vergelijken bij zulke, 'die zoo dwaas en zot' is geweest, dat hij hun gehoorzaamd heeft en zijn huis op het zand heeft neergezet, eeuwig hem in zijn aangezicht vliegende met verwijting en bespottig, dat nu zijn huis is ingestort, zijn val groot is en dat de redding in eeuwigheid zal ophouden.

TOEPASSING.

Vrienden! is het ooit tijd om voorzichtig te handelen omtrent **zijn** eeuwigen staat, het is thans die tijd, dat elk zich heeft te bergen om **zijn** levens wil, en te zorgen, dat **zijn** huis, zijne hoop van zalig te zullen worden op het fundament Christus neêr en vast raakt, ten einde hij met de gemeene oordeelen over de wereld niet omkome, en zijne ziel verlieze.

A. Het wordt thans die tijd, dat de Heere uit zijne plaats uitgaat, om de ongerechtigheid van de inwoners des lands te bezoeken; de dagen der wraak en der vergelding, der donkerheid en der verwoesting naderen, het lang zwangere besluit Gods raakt aan het baren, Zef. 2 : 2, en o! als dat is, dan wordt het de dag des Heeren en de nacht voor Nederlands volk.

a. Vrienden! daar het nu met Nederland zoo staat, is het daar ongewaarschuwd toe gekomen? immers neen.

1. **De** Heere heeft lang gewaarschuwd door zijne knechten; **menigeen** is al naar den hemel om verslag van zijnen last te doen, en anderen staan nog in hunnen ouderdom hier, die met waarschuwen hunne krachten verspild hebben, en die ook veel door gelijkenissen gesproken en toegeroepen hebben : spiegelt u toch aan de eerste wereld, toen zij het niet bekenden, totdat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam, Matth. 24 : 37-39. Gaat naar Silo, waar Ik mijns naams gedachtenis in het eerste had doen wonen, en ziet, wat Ik daar gedaan heb, Jer. 7 : 12. Ja, spiegelt u aan de tien stammen, aan Kapernaum, tot den hemel verhoogd, aan Jeruzalem en aan de Kerken in Azië.

2. De Heere heeft jarenlang gewaarschuwd door allerlei oordeelen, (behalve door bijzondere over huizen en familiën, die niet opgemerkt worden) door zware oordeelen over het gemeen; dan door pest onder het vee, ja, onder menschen, rondom en nabij ons land, door vreemde zomers en winters, door stormwinden en zware hagelbuien van Gods toorn, door eene uittering en uitmergeling in het midden van den overvloed. door vreemde gewormten in de vastigheden van ons land, door verbreking van schepen van Oost en West, en dus door inkorting van onzen handel en van 's lands inkomsten, ja, door plasregens, waterstroomen en winden, die aangevallen zijn tegen dijken, dammen, huizen, gewassen en haast rondom onze provincie zware verwoestingen veroorzaakt hebben ; ook door wegneming van de bondgenooten, den keizer, de keizerin en den koning van Pruisen, waardoor een donkere dag veroorzaakt is; waarbij ook gekomen is eene zware ongehoorde algemeene duurte en dreiging van een hongersnood; en eindelijk bij dat alles, door eene uitstorting van eenen geest des diepen slaaps, van eene buitengewone zorgeloosheid en stille gerustheid, gepaard met eene zathheid des broods.

3. Heeft ooit een strafbaar volk Gods lankmoedigheid blijkbaar ondervonden, het is ons Nederland. Door gedurige verschooningen, toevoegingen van zegeningen, afwendingen van kwaden, als ze aan de lippen kwamen, door zoo vele jaren aan eenen vrede te bestellen, en ons in onze zwakheid echter bij onzen godsdienst en onze vrijheid te bewaren, dus heeft God op allerlei wijze tegen ons betuigd, om ons te doen wederkeeren tot zijne wet.

4. Wat betoont God Zich niet goedertieren tot op dezen huidigen dag over ons land. Het is den ganschen verleden zomer gebleken, toen er een hongersnood te wachten was; daar geeft de Heere eenen zomer, vol van allen voorraad en overvloed, zelfs boven menschen geheugen **oijna** acht maanden zomer.

5. **Eindelijk**, wacht God nu nog om Nederland genadig te zijn. Daar ligt nu eene roede van Gods toorn zoo nabij de poorten van ons land, vijftwintig of zesentwintig uren van hier. God bindt ze nog op, zij heeft nog geen bevel van Nederlands vertoornden God; de Heere wil ons eerst nog eenen verbodsdag geven als een uiterst

middel. Ziet, vrienden! dit doet God aan ons, eer zijn toorn brandt als een vuur.

b. Is de Heere nu nog onrechtvaardig, als Hij toorn over ons brengt? Dat zij verre. Wat moesten die goedewegen onze zonden zwaar maken, en wat laat dit alles anders na dan verharding, zorgeloosheid, atheïsterij, hoogmoed en andere zonden. Wij zullen ze thans niet noemen, die hebben wij de laatste reize, als wij iets tot voorbereiding spraken, onder het oog zoeken te brengen. Ik zeg alleen, dat al die goede wegen Gods bij des Heeren beste volk vele vermenigvuldigingen der gedachten nalaten, wat toch het einde zal zijn; **zoo-dat zij bezet zijn** met vrees, en met een Ezechiël somtijds eene bittere rol moeten eten, en als de kinderen, Jes. 51: 20, "als in **zwijm** vallen, vol zijnde van de grimmigheid de8 Heeren en van de scheiding huns Gods.

c. Vrienden! ziet gij nu niet, dat de fundamenten der aarde waggelen? Ja, dat het aan de fundamenten van ons Nederlands huis raakt?

1. Ziet eens welke fundamenten al waggelen:

a. Het duur, ja, met goed en bloed gekochte geloof, ons land bij de oprichting van den Heere toegevoegd, hoe deerlijk is het verval len! is er ware godsvrucht onder het gemeen? Die nog wat weet, die belijdt waarheid, en hij leeft als een leugenaar. Hoe menigeen schat ze niet als een pilaar van ons land, maar gelooft op den grond van zijn hart die verdoemelijke leugen, die God zal te huis zoeken, namelijk, dat men in alle godsdiensten kan zalig worden. Ziet eens, hoe licht die man paapsch-kan worden; daarbij wat zijn de belijders niet gedurig in eene zeef des satans, door allerlei vreemde leeringen, die de duivel inboezemt, en daartoe eenen nacht in de kerk gebruikt, om, gelijk het ongedierte bij nacht komt, dus ook allerlei vrijgeesterij en vrijzinnige dwalingen uit te strooien, en zoo netten te spannen om zielen te vangen en te verderven. O, vrienden! weest verzekerd, als dit fundament zinkt, dat wii ook zinken.

b. Nog heeft de Heere bij de oprichting van dit land toegevoegd tot onderstand, der Heidenen landen, die ons zoo rijkelijk tijdelijke zegeningen medegedeeld hebben, maar door ontrouwheid daarin, dat wij van die arme Heidenen de zielsbehoudenis niet gezocht en geene geestelijke weldaden in de maats medegedeeld hebben. die wij verschuldigd waren. zoo hebben wii een vloek op dat deel onzes bestaans gehaald, en daardoor zinkt' dat fundament nu! De Heere God toorn t Op allerlei wijze tegen de Oost- en West-Indische Compagnie, en zoekt de zonden te huis.

c. Nog een voornaam fundament placht te zijn, de kloekmoedigheid, de nederigheid en de waakzaamheid tegen de vijanden der Nederlanders. Men kan nooit beter zien wat men mist, dan bij hetgeen men in vorigen tijd gehad heeft, toen één soldaat meer verstand en geoefendheid en kloekmoedigheid had dan nu eene menigte, toen de grootste en eerste lieden des lands in soberheid en nederige deftigheid zoo leefden, dat de Spanjaarden wisten van vrede te maken; ja,

toen wij tegen de listen en streken van de vijanden Gods en zijner kerk ook listig en waakzaam waren; hierdoor waren wij ontzaglijk voor die, die wij nu ontzien! zóó verre is nu onze schaduw van ons geweken, en zóóveel lager is onze stand, en zóóveel dieper is dat fundament ons ontzonken.

d. Geen klein noch gering fundament is de eenheid, zooals het opschrift van onze Unie is. Wij plachten als een eenig man te zijn, bijzonder in zaken, die de bewaring en verdediging des lands en des geloofs betroffen, en daardoor waren wij ontzaglijk voor gansch Europa; daar dit fundament een groote knak krijgt, zoo wanneer men zaken tot bewaring en verdediging des lands ophoudt, en dus elkander tegenstaat, dan is het naar Mozes' woord, Deut. 32: 28, dat een volk door raadslagen verloren gaat. O! mochten Gods kinderen, de geteekenden en zuchtenden hierover een treurig oog naar boven slaan, of de Heere langs zijnen weg omwending mocht veroorzaken, opdat wij niet haastelijk wegzinken !

e. Nog een voornaam fundament, en dat zeer waggelt, is de goede gesteldheid tusschen den Heere en zijn volk in een land; als die bij het licht des Geestes, als geestelijke wachters, de kwaden van verre zien en dezelve met de zonden des lands op hun hart voor God dragen; vrienden! waar is dat fundament? Hoe zeldzaam zijn thans zulke vromen, die in den Geest toegang tot den Heere hebben, en gemeene lasten voor den troon dragen! Wijze en dwaze maagden slapen thans te zamen; die dingen gaan wel vóór de verbreking.

f. Eindelijk, is Nederlands allervoornaamste fundament, pilaar, ja, steenrots, waarop het gebouw staat, de gunst of de genadige inwoning Gods geweest. God placht Nederlands God te zijn, op alle wijzen voor hetzelfde strijdende; geen vijand placht het te kunnen houden, als in Nederland een biddag was uitgeschreven: de Heere was eene vurige muur van rondom. Maar vrienden! hoelang is de Heere al geweken van boven den Cherub tot den dorpel van het huis, staande om geheel te vertrekken! Als Hij uit den tempel was geweken, kon dat gebouw het niet houden; hierom zegt God, Hos. 9: 12, Wee hen, als Ik van hen zal geweken zijn.

2. Ziet nu eens, als al die fundamenten waggelen, en als ondertusschen plasregens van boven vallen. en de watervloeden beneden rijzen, en de winden van rondom slaan, de golven van Gods toorn eens tegen Nederlands zwakke huis aankomen, wat dan? Zullen wij het dan op zandgronden houden?

a. Op eene valsche hoop dat God ons land bewaren zal, zonder werkzaamheid en afbreken van zonden, of op zorgeloze en stille gerustheid, of op het verre stellen van den dag des kwaads? God zegt: Amos 6 : 1, Wee den gerusten te Zion, en den zekeren op den berg van Samaria. Leest eens Jes. 32, wat de Heere spreekt tot de geruste vrouwen en de dochters, die zoo zeker zijn.

b. Op eene verbeelding, dat wij wel vrij zullen blijven, met een laag vallen op die een zwaar hoofd hebben over den gemeenen toestand?

O! als men vrede roept zonder gevaar, dan, zegt God, zal een haastig verderf hun' overkomen, 1 Thess. 5: 3.

c. Op de goede bedoeling van vorsten of van den antichrist? Zal men vertrouwen, dat de draak het kind bewaren zal, en op dat Egypte, dat onzen doodelijken dag: begeert?

d. Eindelijk, zullen wij het houden op sterkten, ja, op nieuw uitgevondene, en op voornemens om ons nog meer te water en te land te wapenen? Dat is, immers 'niet anders dan vertrouwen op wagenen en paarden,' en 'in deze is onze toestand vrij,' minder dan in het jaar 1672; toen hadden wij nog den keizer en den koning van Pruisen tot onze bondgenooten en eene zeer machtige zeevloot, toen evenwel te gering om er op te rusten, zooals toen ook bleek.

d. En gevolgelyk, wat hebben wij naar Gods weg, gegrond in zijn Heilig Woord, nu anders te verwachten, dan den val van Nederlands huis, en tegelyk dat ze groot zal zijn? Donkere dagen, zware en benauwde tijden zijn aanstaande, dat de Heere, volgens Jes. 28: 17, het gericht zal stellen naar het richtsnoer, en de gerechtigheid naar het paslood, en dat volgens Amos 5: 24, het oordeel zich daar henen zal wentelen als wateren, waar geen stuiten of verbidden aan zal zijn, en dan is het, gelijkwij lezen Jer. 15: 1, Al stond Mozes en Samuël voor mijn aangezicht, 'zoo zoude' [toch] mijne ziel tot dit volk niet wezen, en Ezech. 14: 14, 20, ofschoon er dan nog een Noach, Daniël en een Job waren, onder zulk een volk, zij zouden niet eenen zoon of dochter, maar alleen hunne eigene ziel door hunne gerechtigheid bevrijden.

B. Derhalve, o, onveilige menschen in den natuurstaat! bloot, openstaande voor al de gevaren! met zijne perikelen, waar zal het met uw huis, uw gebouw, uwe hoop om zalig te worden, aankomen? Dan, als uw hart bezwijken zal van vrees, wegens de dingen, die de aarde zullen overkomen, en dan u uwe ziel zullen kosten.

2. O gerust mensch! zult gij zoo onvoorzichtig, zoo zot, zoo dwaas, ja zoo bespottelyk tot den einde toe bouwen? Hoe hooger een mensch hier in zijn eigen huis vast zit, hoe dieper en grooter zijn val en zinken zal zijn, en die val zal groot zijn, en vrij wat zwaarder, dan het instorten van gansch Nederland. O! het is een hoog, diep, ja, een ongekend oordeel Gods, dat de allervoorzichtigste mensch in allerlei tijdelijke zaken, de wijdste, schranderste? verstandigste, ja, de allegeleerdste, menigmaal de dwaaste man is in het gebouw zijner zaligheid en van zijne hoop. Vrienden! iemand kan een zeer geleerd predikant, ja professor zijn, en hierin een onvoorzichtig en een dwaas man zijn, die zijn huis op het zand zet; geleerdheid en verstand is geene zaligmakende genade op zichzelf.

b. Begeerige zielen! ziet, waarnaar gij te staan hebt.

1. Dat gij toch niet rusten moogt buiten het fundament Christus, o! dat was doodelijk.

2. Dat gij de teekenen der tijden met verstand moogt nagaan, en dat in het midden van 's lands gevaren, uw eigen zielgevaar u het zwaarste mag wegen.

3. Dat gij haast moogt maken om uwe ziel te bergen; o, vrienden! een voorzichtig mensch zal in zulk eenen tijd een goed heenkomen zoeken, en zal eenen ander laten praten en zich laten bespotten; hij is wijs, en weet wel, dat er een tijd zal komen, dat iedereen hem bij een voorzichtigen man zal vergelijken. Het is waar, iemand kan heel wat hebben, zoodat hij zelfs vele bespottingen kan verduren, maar men moet dat hebben, dat men alle aanvallen van plasregens, vloed en winden van Gods toorn kan wederstaan; maar buiten het fundament Christus zal die laatste aanval in de ure des doods, het zinken van hoop, die doorbraak en instorting niet kunnen wederstaan worden, en dan zou de val van uw huis grooter zijn, dan dat van blinde, goddelooze menschen.

4. Dat gij veel werkzaam zijn moogt in het afbreken van uw oude huis. Zal men wèl bouwen, dan moet men afbreken tot het fundament toe, aan den grond ontdekt worden en alle hoop aan uwe zijde verliezen, die is valsch en zal u begeven. O! laat toch niet iets staan van uw oude gebouw, het zal u beletten om een nieuw fundament te leggen; en wat zou er dan van al uwe dagen werkens worden? **En** daarom, vrienden! naar Jezus' raad, Luk. 6: 48, aan het graven en verdiepen, naar beneden gewerkt, in de vuiligheid, stank en modder, en al verdiepen; een wijze laat dat niet ten halve zitten. Als hij er door is, heeft hij nooit berouw, ja, onder dit morsige werk van al meer ontdekking te zoeken, openbaart eindelijk de vaste grond, het fundament Christus, zich wel eens; de Heere doe u dit gelukken!

5. Eindelijk derhalve, o, mensch! als gij wat krijgt, grijpt toch naar Christus om uws levens wil, met zoo weinig overtuiging als gij ook meent te hebben; dat fundament heeft God de Vader gelegd, die moet u vrijmoedig maken. Mocht deze tijd u voorhelpen en God uwe oogen openen, dat gij, volgens Jes. 32: 2, dien Man vond, die eene verberging is tegen den wind, en eene schuilplaats tegen den vloed!

C. Kinderen van God! al is uw staat onwankelbaar, ja, een eeuwige grondvest, zoo kan uwe hoop echter zeer geschud worden ten opzichte van uzelf, en van den gemeenen toestand. O! wat had Abraham noodig, Rom. 4: 18, als hij op en tegen hoop geloofde, vergeleken Gen. 15: 5, met Hebr. 11: 12. De belofte werd uitgesteld, en dat diende tot zijne beproeving; hierom moest de Heere David, Ps. 119: 49, doen hopen op zijn Woord. Tegen hoop te gelooven is tegen die hoop, die iemand uit zijne eigene rede of vernuft zou kunnen scheppen, en op hoop te gelooven, is op Gods macht, goedheid, waarheid en onveranderlijkheid te zien.

a. Tot uwe bemoediging een woord. Het is wel waar, dat de Heere soeverein, heilig en rechtvaardig is, en volgens Rom. 9: 28, wel eens eene zaak voleindt en afsnijdt in zijne rechtvaardigheid, en dus op aarde wel afgesneden zaken doet, maar dit is ook waar tot versterking in uwe hoop, ten opzichte van de geheele uitroeiing van Nederland:

1. Dat de Heere in den grond is, en onveranderlijk blijft de God van Nederland. O! het is het land, dat God van eeuwigheid heeft

uitverkoren, om er duizenden menschen uit te roepen tot zijne gemeenschap, gelijk ook geschiedt te dezen dage; waarover God wel zware oordeelen brengt, en zijnen toorn van den hemel over de zonde openbaart en Zich verbergt, maar echter in genade nog staat achter den muur van Nederlands huis, om het gade te slaan. Daarbij zijn de vijanden van Nederland en van Gods kerk in hetzelfde Gods vijanden, en God is hun onveranderlijke vijand, die Hij in het vuur zal werpen, nadat Hij ons door hen gekastijd heeft, evenals men eene afgeslagene geeseloede doet; dus is God in den grond een verzoend God met dat weinige volks in Nederland, dat arme, ellendige en hulpelooze overblijfsel naar de verkiezing der genade, dat op Hem vertrouwt, waaraan de Heere Zich weleens als door vensters en traliën openbaart. O! hoe menig kind van God zal in deze dagen zijns Vaders aangezicht wel eens gezien hebben, en die verblijd is geweest.

2. Doet daar eens bij, dat het in die kerken in Deutschland en in Frankrijk, wanneer God dezelve hier verplaatste, nog anders gesteld was. Gods vorige weg was anders, dan nog in ons land, en moet letten op Gods wegen. Het was toen in Frankrijk zoo gesteld, eer de Heere eene gansche voleindiging maakte, dat er nauwelijks een mensch bekeerd werd, en dat er nauwelijks meer een leeraar te vinden was, die de taal Kanaäns sprak en voor Gods zaak uitkwam, en zoo vervallen daar zijnde, breidde de Heere zeer zichtbaar, onder die gezegende Spaansche oorlogen, de kerk in onze Nederlanden uit, dat er bij menigten werden toegedaan tot de gemeente, die zalig werd. O! bij menigten kwamen zij weenende, en zochten den Koning der ellendigen; ziet, vrienden! zoo werden de straten en grachten gebouwd in de benauwdheid der tijden.

3. Voegt daarbij deze omstandigheden, genomen van het onveranderlijke verbond, 'waaronder God al zijn volk met hun zaad brengt, onder dat zaad moeten er naar de belofte bekeerd worden; ook van de weinige namen in ons Sardis, die hunne kleederen niet bevlekt hebben, die den toegang tot God voor hunne zielen zoeken open te houden, om tot pilaar te kunnen dienen, en die in de bres staan, ja, die zuchten in geloof om het volledige zinken van den antichrist en om onze opkomst; en eindelijk genomen van de gewone wijze en weg Gods van redding, dit is altijd wonderlijk geweest; als 'smenschen heil ijdelheid was, gaf God hulp uit de benauwdheid, Ps. 108 : 13, onwaarschijnlijke verlossing heeft de Heere telkens teweeggebracht, zoodat, als het er op aankwam, God ons geloof en vrijheid deed behouden.

b. Maar, volk des Heeren! al is er grond om geloof te oefenen omtrent de gansche betrekkelijke uitroeiing, echter neemt dat niet weg. ja, weet gij, dat er zware en benauwde tijden te wachten zijn; bijzonder wegens het zware en algemeene verval onder Gods volk, en wegens den hoogmoed en ongehoorde pracht in het algemeen onder alle vleesch; dit is het, dat de Heere zien en te huis zoeken zal; en daarom dient tot uwe besturing: